

Kryteria oceny wykonania budżetu

Do oceny wykonania budżetu stosuje się kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych oraz podział części budżetu państwa na następujące grupy:

- I. Części, w których realizowane są dochody i wydatki związane wyłącznie z funkcjonowaniem jednostki budżetowej (np. Rzecznik Praw Obywatelskich, Kancelaria Sejmu, SKO) lub przekazują jednorodne dotacje (np. Kancelaria Senatu, Kancelaria Prezydenta RP).
- II. Części, w których realizowane są dochody i wydatki związane z funkcjonowaniem jednostki budżetowej, przekazywaniem wydatków jednostkom podległym, jak również z których przekazywane są wydatki w formie dotacji do jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek organizacyjnych lub podległych (np. Ministerstwo Finansów – przekazanie wydatków do izb i urzędów skarbowych, urzędów kontroli skarbowej, izb celnych, budżety wojewodów – dotacje dla j.s.t.).
- III. Części, w których dokonywany jest tylko rozdział wydatków (81 – Rezerwa ogólna, 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego, 83 – Rezerwy celowe), części związane z obsługą długu publicznego (78 – Obsługa zadłużenia zagranicznego i 79 – Obsługa długu krajowego) oraz część obejmująca tylko dochody (77 – Podatki i inne wpłaty na rzecz budżetu państwa).

Przyporządkowanie poszczególnych części budżetowych do powyższych grup przedstawione zostało w załączniku.

Do oceny wykonania planów finansowych państwowych funduszy celowych (posiadających osobowość prawną, jak i bez osobowości prawnej) oraz agencji stosuje się zasady przewidziane dla części budżetowych zaliczonych do grupy II.

Według odrębnych zasad ocenia się przychody z prywatyzacji oraz przychody i rozchody związane z finansowaniem potrzeb pożyczkowych budżetu państwa (cz. 98), a także przychody i rozchody związane z prefinansowaniem zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej (cz. 97).

Oceny ogólnej wykonania budżetu dokonuje się po uprzednim ustaleniu ocen częściowych oddzielnie dla dochodów i wydatków.

Dla grupy I przyjmuje się następujące kryteria:

A. Ocena pozytywna stosowana jest w sytuacjach, gdy:

- nie stwierdzono uchybień oraz nieprawidłowości lub gdy uchybienia o charakterze formalnym wystąpiły sporadycznie, nie powodując negatywnych skutków dla budżetu, a sprawozdania budżetowe zaopiniowano bez zastrzeżeń,
- stwierdzone nieprawidłowości nie powodują negatywnych następstw dla budżetu (w przypadku zamówień publicznych ocena ta jest stosowana, gdy ustalone nieprawidłowości nie mają wpływu na rozstrzygnięcia postępowań o udzielenie zamówienia publicznego). Stwierdzone nieprawidłowości (uchybień), przy zastosowaniu tej oceny, nie powinny nosić również znamion czynów wskazujących na umyślne przekroczenie zasad wykonywania budżetu, zarówno w zakresie dochodów, jak i wydatków. Ponadto ocenę należy stosować w sytuacji, gdy nieprawidłowości w zakresie dochodów i wydatków, wyrażone w ujęciu wartościowym, są mniejsze od kwot wynikających z zastosowania progów określonych w pkt B, a zastrzeżenia do sprawozdań budżetowych dotyczą kwalifikacji wielkości kwotowych do niewłaściwych grup wydatków lub paragrafów dochodów. Ocenę należy stosować także w sytuacji, gdy nieprawidłowości polegające na zaniżeniu lub zawyżeniu dochodów i należności oraz wydatków i zobowiązań w sprawozdaniach budżetowych, wyrażone w ujęciu wartościowym, są mniejsze od kwot wynikających z zastosowania progów określonych w pkt B.

B. Ocena pozytywna z zastrzeżeniami stosowana jest, kiedy nie wystąpiły przesłanki ocen negatywnych:

- w zakresie dochodów, gdy stwierdzono **nie mniej niż 0,25%** uszczupień dochodów w relacji do dochodów ogółem uzyskanych w danej części, będących następstwem działań niezgodnych z prawem lub zaniechania działań określonych prawem **lub** zastrzeżenia do sprawozdań budżetowych dotyczyły zaniżenia (zawyżenia) **nie mniej niż 0,5%** dochodów lub należności ogółem,
- w zakresie wydatków, gdy stwierdzono **nie mniej niż 0,25%** wydatków ocenionych jako niecelowe lub niegospodarne z punktu widzenia ekonomicznego w relacji do wydatków zrealizowanych ogółem w danej części **lub** gdy stwierdzono, że **nie mniej niż 0,75%** wydatków, w relacji do wydatków ogółem w danej części, dokonanych zostało z naruszeniem prawa, w tym procedur regulujących realizację budżetu, udzielanie zamówień publicznych – w przypadkach, gdy stwierdzone nieprawidłowości mogły mieć wpływ na rozstrzygnięcia dotyczące zamówień (np. nie stosowano przepisów ustawy, dzielono zamówienie na części do celu uniknięcia stosowania ustawy lub procedur udzielania zamówień, nie unieważniono postępowania o udzielenie zamówienia w przypadkach określonych w ustawie itp.) **lub** zastrzeżenia do sprawozdań budżetowych dotyczyły zaniżenia (zawyżenia) **nie mniej niż 0,5%** wydatków lub zobowiązań ogółem.

C. Ocena negatywna stosowana jest:

- w zakresie dochodów, gdy stwierdzono **powyżej 0,75%** uszczupień dochodów w relacji do dochodów uzyskanych ogółem w danej części wynikających z działań niezgodnych z prawem lub zaniechania działań określonych prawem **lub** zastrzeżenia do sprawozdań budżetowych dotyczyły zaniżenia (zawyżenia) **powyżej 1%** dochodów lub należności ogółem,
- w zakresie wydatków, gdy stwierdzono **powyżej 0,75%** wydatków ocenionych jako niecelowe lub niegospodarne **lub** zastrzeżenia do sprawozdań budżetowych dotyczyły zaniżenia (zawyżenia) **powyżej 1%** wydatków (zobowiązań) ogółem **lub** stwierdzono, że **powyżej 3%** wydatków w relacji do wydatków ogółem w danej części, dokonanych zostało z naruszeniem prawa, w tym procedur regulujących realizację budżetu, udzielanie zamówień publicznych.

Dla grupy II przyjmuje się następujące kryteria:

A. Ocena pozytywna stosowana jest w sytuacjach, gdy:

- nie stwierdzono uchybień oraz nieprawidłowości lub gdy uchybienia o charakterze formalnym wystąpiły sporadycznie, nie powodując ujemnych skutków finansowych dla budżetu, a sprawozdania budżetowe zaopiniowano bez zastrzeżeń,
- stwierdzone nieprawidłowości nie powodują negatywnych następstw dla budżetu (w przypadku zamówień publicznych ustalone nieprawidłowości w zakresie stosowania ustawy nie mają żadnego wpływu na dokonane rozstrzygnięcia postępowań o udzielenie zamówienia publicznego). Stwierdzone nieprawidłowości (uchybień), przy zastosowaniu tej oceny, nie powinny nosić również znamion czynów wskazujących na umyślne przekroczenie zasad wykonywania budżetu, zarówno w zakresie dochodów, jak i wydatków. Ponadto ocenę stosuje się w sytuacji, gdy nieprawidłowości w zakresie dochodów i wydatków, wyrażone w ujęciu wartościowym, są mniejsze od kwot wynikających z zastosowania progów określonych w pkt B, a zastrzeżenia do sprawozdań budżetowych dotyczyły kwalifikacji wielkości kwotowych do niewłaściwych grup wydatków lub paragrafów dochodów. Ocenę należy stosować także w sytuacji, gdy nieprawidłowości polegające na zaniżeniu lub zawyżeniu dochodów i należności oraz wydatków i zobowiązań w sprawozdaniach budżetowych, wyrażone w ujęciu wartościowym, są mniejsze od kwot wynikających z zastosowania progów określonych w pkt B.

B. Ocena pozytywna z zastrzeżeniami stosowana jest, kiedy nie wystąpiły przesłanki ocen negatywnych:

- w zakresie dochodów, gdy stwierdzono **nie mniej niż 0,5%** uszczupień dochodów w relacji do dochodów ogółem uzyskanych w danej części, wynikających z działań niezgodnych z prawem lub zaniechania działań określonych prawem **lub** zastrzeżenia do sprawozdań budżetowych dotyczyły zaniżenia (zawyżenia) **nie mniej niż 0,5%** dochodów lub należności ogółem,
- w zakresie wydatków, gdy stwierdzono **nie mniej niż 0,75%** wydatków ocenionych jako niecelowe lub niegospodarne – w relacji do wydatków zrealizowanych ogółem w danej części **lub** zastrzeżenia do sprawozdań budżetowych dotyczyły zaniżenia (zawyżenia) **nie mniej niż 0,5%** wydatków (zobowiązań) ogółem **lub** stwierdzono, że **nie mniej niż 1,75%** wydatków, w relacji do wydatków ogółem w danej części, dokonanych zostało z naruszeniem prawa, w tym procedur regulujących realizację budżetu, udzielanie zamówień publicznych – w przypadkach, gdy stwierdzone nieprawidłowości mogły mieć wpływ na rozstrzygnięcia zamówień; do powyższego progu istotności odnosi się również inne nieprawidłowości wyrażone kwotowo, np. dotyczące braku lub niedostatecznego nadzoru nad gospodarką finansową podległych jednostek organizacyjnych oraz jednostek, którym udzielono dotacji.

C. Ocena negatywna stosowana jest:

- w zakresie dochodów, gdy stwierdzono **powyżej 1,5%** uszczupień dochodów w relacji do dochodów uzyskanych ogółem w danej części, wynikających z działań niezgodnych z prawem lub zaniechań działań określonych prawem **lub** zastrzeżenia do sprawozdań budżetowych dotyczyły zaniżenia (zawyżenia) **powyżej 1%** dochodów lub należności ogółem,
- w zakresie wydatków, gdy stwierdzono **powyżej 1,75%** wydatków ocenionych jako niecelowe lub niegospodarne – w relacji do wydatków zrealizowanych ogółem w danej części **lub** zastrzeżenia do sprawozdań budżetowych dotyczyły zaniżenia (zawyżenia) **powyżej 1%** wydatków (zobowiązań) ogółem **lub** stwierdzono, że **powyżej 4%** wydatków, w relacji do wydatków ogółem w danej części, dokonanych zostało z naruszeniem prawa, w tym z naruszeniem procedur regulujących realizację budżetu, udzielanie zamówień publicznych – w przypadkach, gdy stwierdzone nieprawidłowości mogą mieć wpływ na rozstrzygnięcia zamówień, do powyższego progu istotności odnosi się również inne nieprawidłowości wyrażone w wymiarze kwotowym – np. dotyczące braku lub niedostatecznego nadzoru nad gospodarką finansową podległych jednostek organizacyjnych oraz jednostek, którym udzielono dotacji.

Dla grupy III przyjmuje się następujące kryteria:

A. Ocena pozytywna stosowana jest, gdy:

- nie stwierdzono uchybień i nieprawidłowości, a sprawozdania budżetowe zaopiniowano bez zastrzeżeń,
- stwierdzono nieprawidłowości o charakterze formalnym lub porządkowym, które nie spowodowały rozdysponowania wydatków ujętych w części budżetu państwa z naruszeniem przepisów prawa, niecelowo lub niegospodarnie, a w przypadku części 77, 78 i 79, gdy stwierdzono nieprawidłowości o charakterze formalnym, które nie miały wpływu na pozyskiwanie dochodów i wydatkowanie środków budżetowych,
- zastrzeżenia do sprawozdań budżetowych dotyczyły kwalifikacji wielkości kwotowych do niewłaściwych grup wydatków lub paragrafów dochodów. Ocenę należy stosować także w sytuacji, gdy nieprawidłowości polegające na zaniżeniu lub zawyżeniu kwot wykazanych w sprawozdaniach budżetowych, wyrażone w ujęciu wartościowym, są mniejsze od kwot wynikających z zastosowania progów określonych w pkt B.

B. Ocena pozytywna z zastrzeżeniami stosowana jest, kiedy nie wystąpiły przesłanki ocen negatywnych:

- stwierdzono nieprawidłowości w zakresie rozdysponowania wydatków, z naruszeniem przepisów prawa, niecelowo lub niegospodarnie,
- zastrzeżenia do sprawozdań budżetowych dotyczyły zaniżenia (zawyżenia) **nie mniej niż 0,5%** wykazanych kwot ogółem. Ponadto w przypadku części 77, 78 i 79, gdy stwierdzono nieprawidłowości w zakresie pozyskiwania dochodów i wydatkowania środków budżetowych z naruszeniem prawa, niecelowo lub niegospodarnie.

C. Ocena negatywna stosowana jest, gdy stwierdzone nieprawidłowości miały zasadniczy wpływ na wykonanie budżetu w danej części **lub** zastrzeżenia do sprawozdań budżetowych dotyczyły zaniżenia (zawyżenia) **powyżej 1%** wykazanych kwot ogółem.

* * *

Wyliczenie ogólnej oceny wykonania budżetu państwa w danej części klasyfikacji budżetowej przeprowadza się z zastosowaniem poniższych zasad:

1. Dokonać ocen cząstkowych dla dochodów i wydatków.
2. Ustalić istotność (wagę) dochodów (Wd) i wydatków (Ww) dla realizacji budżetu w danej części wg następującego wzoru:

dochody (D) + wydatki (W) = łączna kwota, która podlega ocenie (G)

waga wydatków w kontrolowanej łącznej kwocie

$$Ww = \frac{W}{G} \cdot 100\%$$

waga dochodów w kontrolowanej łącznej kwocie

$$Wd = \frac{D}{G} \cdot 100\%$$

Do ocen cząstkowych przyporządkować należy następujące liczby (oceny liczbowe):

pozytywna	5
pozytywna z zastrzeżeniami	3
negatywna	1

W przypadku gdy jedna z ocen cząstkowych jest negatywna, to ogólna ocena wykonania budżetu w części nie może być pozytywna, nawet, gdy wynika to z wyliczeń.

3. Liczby określające cząstkowe oceny dotyczące dochodów i wydatków mnoży się przez procentowy wskaźnik wagi odrębnie dla dochodów i wydatków, a następnie uzyskane wielkości dodaje, określając tym samym wynik końcowy **Wk**.

Analogicznie postępujemy w przypadku wyliczenia ogólnej oceny wykonania budżetu państwa w części 85 z zastrzeżeniem, iż nieprawidłowości stwierdzone w podmiotach finansowanych ze środków budżetu państwa za pośrednictwem budżetu wojewody, włącza się do oceny tylko w przypadku, gdy dotyczyły one nieprawidłowości z tytułu nadzoru wojewody nad wydatkowaniem środków dotacji celowych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Relacja stwierdzonych nieprawidłowości do dochodów i wydatków określa się z dokładnością do setnych części po przecinku.

Jednocześnie dopuszcza się możliwość obniżenia lub podwyższenia ogólnej oceny wykonania budżetu o 1 stopień, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości o innym charakterze, których nie można jednoznacznie określić kwotowo lub występują okoliczności uzasadniające podwyższenie oceny. Przy

podwyższaniu lub obniżaniu oceny o 1 stopień należy uwzględnić również wyniki innych kontroli prowadzonych przez departament czy delegaturę, które zawierają aspekty finansowe związane z gospodarowaniem środkami budżetowymi ocenianej części w roku budżetowym. Przy tym uwzględnia się oceny cząstkowe zawarte w wystąpieniach pokontrolnych, w zakresie dotyczącym w szczególności:

- nadzoru nad gospodarką finansową, w tym w zakresie: przestrzegania dyscypliny finansów publicznych, wydatkowania środków na wynagrodzenia, gospodarowania środkami przez gospodarstwa pomocnicze, zakłady budżetowe oraz gospodarowania środkami na rachunkach własnych,
- efektywności wykorzystania środków budżetowych, w szczególności, w jakim stopniu zrealizowano zaplanowane zadania.

Ponadto dopuszcza się obniżenie oceny o 1 stopień w przypadku, gdy stwierdzone nieprawidłowości po stronie dochodów znacznie przekraczają wskazane minimalne progi dla oceny negatywnej.

Zasady ustalania ocen ostatecznych są następujące:

- pozytywna, gdy wynik końcowy jest równy lub większy od 4,
- pozytywna z zastrzeżeniami, gdy wynik końcowy jest większy lub równy 2 a mniejszy od 4,
- negatywna, gdy wynik końcowy jest mniejszy od 2.

Przy ocenie wykonania budżetu państwa w poszczególnych częściach klasyfikacji budżetowej, których dysponentami są ministrowie, uwzględnia się działalność tych ministrów związaną z dysponowaniem środkami publicznymi, które z pominięciem tej części są przekazywane do innych jednostek, np. środki z rezerw celowych na restrukturyzację.

Przyporządkowanie części budżetowych do poszczególnych grup realizujących podobne zadania budżetowe

A. Grupa I

Kancelaria Prezydenta RP
 Kancelaria Sejmu
 Kancelaria Senatu
 Sąd Najwyższy
 Trybunał Konstytucyjny
 Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
 Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
 Rzecznik Praw Dziecka
 Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne
 Urząd Zamówień Publicznych
 Urząd Regulacji Energetyki
 Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych
 Wyższy Urząd Górniczy
 Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
 Polski Komitet Normalizacyjny
 Polska Akademia Nauk
 Urząd Transportu Kolejowego
 Rządowe Centrum Legislacji
 Samorządowe Kolegia Odwoławcze
 Urząd Komunikacji Elektronicznej
 Administracja publiczna
 Budownictwo, gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa
 Łączność
 Informatyzacja
 Komisja Nadzoru Finansowego
 Centralne Biuro Antykorupcyjne
 Prokuratura Generalna Skarbu Państwa
 Krajowa Rada Sądownictwa

B. Grupa II

Naczelnny Sąd Administracyjny
 Sądy powszechne
 Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
 Krajowe Biuro Wyborcze
 Państwowa Inspekcja Pracy
 Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
 Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe
 Rzecznik Praw Obywatelskich
 Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
 Główny Urząd Miar
 Państwowa Agencja Atomistyki
 Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
 Agencja Wywiadu
 Gospodarka
 Gospodarka morska
 Gospodarka wodna
 Integracja europejska
 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego
 Kultura fizyczna i sport
 Nauka
 Obrona narodowa
 Oświata i wychowanie

Praca
Rolnictwo
Rozwój wsi
Rozwój regionalny
Rybołówstwo
Rynki rolne
Skarb Państwa
Sprawiedliwość
Szkolnictwo wyższe
Transport
Turystyka
Środowisko
Sprawy wewnętrzne
Zabezpieczenie społeczne
Sprawy rodziny
Sprawy zagraniczne
Zdrowie
Główny Urząd Statystyczny
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
Zakład Ubezpieczeń Społecznych
Regionalne Izby Obrachunkowe
Województwa

C. Grupa III

Rezerwa ogólna
Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego
Rezerwy celowe
Obsługa zadłużenia zagranicznego
Obsługa długu krajowego
Środki własne Unii Europejskiej
Podatki i inne wpłaty na rzecz budżetu państwa